
Gazdaságfejlesztés és önkormányzatiság: szakmai javaslatokat fogalmaztak meg a Néppárt és az EMNT képviselői

2017. 10. 25.

Budapesten ülésezett a Magyar Állandó Értekezlet (MÁÉRT) Gazdasági és önkormányzati szakbizottsága. Az eseményen részt vett Zatykó Gyula, az Erdélyi Magyar Néppárt országos alelnöke és Mátis Jenő, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács országos alelnöke, a szervezet Gazdasági és vidékfejlesztési szakbizottságának elnöke. A tanácskozás apropóján beszélgettünk a Néppárt és az EMNT tisztségviselőivel.

A Magyar Állandó Értekezlet rendes ülései között kerül sor a szakbizottsági értekezletekre. Miben látják ezek szerepét? Milyen szakmai munkát végeznek?

Zatykó Gyula: A szakbizottságok évente egyszer üléseznek, hogy a hatáskörükbe tartozó témákat megvitassák. Ez a Gazdasági és önkormányzati bizottság esetében a Kárpát-medencében működő politikai szereplők gazdasági elképzeléseit érinti. Így például arra keressük a választ, hogy milyen módokon tudjuk a helyi vállalkozásokat segíteni. Az elhangzottakból beszámolókat készítenek, melyek – segédanyagokként – bekerülnek a MÁÉRT rendes ülésének dokumentációjába. Lényeges és fontos munka ez, egy kommunikációs csatorna, melyen keresztül a magyar kormány támpontokat szerezhet munkájához.

Mátis Jenő: A Gazdaságfejlesztési és önkormányzati szakbizottság az egyetlen e testületek közül, amelyben a teljes gazdasági spektrum kérdéseit meg lehet beszélni – az önkormányzati kérdések mellett. A MÁÉRT-nak csak 4-5 szakbizottsága van, így a vállalkozásfejlesztéstől a vidékfejlesztésig, a stratégiai tervezéstől a finanszírozási megoldásokig minden itt összpontosul, ami a kárpát-medencei magyar gazdaságfejlesztéshez és önkormányzati együttműködéshez tartozik. 2011 óta veszek részt a bizottsági munkában, mint az EMNT képviselője. A plenáris MÁÉRT üléseken minden szakbizottság képviselője beszámolót tart a bizottsági munkáról. Az ott végzett munkánk eredményeként tavaly és tavalyelőtt is megjelentek javaslataink a MÁÉRT-on.

A mostani szakbizottsági ülésen Lepsényi István gazdaságfejlesztésért és szabályozásért felelős államtitkár, a szakbizottság elnöke elmondta: az elmúlt időszak egyik legfontosabb eredménye, hogy a magyar kormány egységes kárpát-medencei gazdasági térben kezdett el gondolkodni. Ez erdélyi szemmel mit jelent pontosan?

Zatykó Gyula: A Kárpát-medence gazdasága akkor a leghatékonyabb, ha egységesen működik, kiegészíti egymást. Hasonló életszínvonal elérése mellett az otthonmaradás is reális cél lehet. Meg kell találnunk a módját, hogy a helyi érdekeket összeegyeztessük a kárpát-medencei érdekekkel. Térségünk adottságai annyira változatosak, hogy azokat ésszel és jól felépített stratégiák mentén kell hasznosítanunk. Ennek szellemében alkotta meg az EMNT szakértői csoportja a Mikó Imre Tervként ismert erdélyi gazdasági tervet. Ugyanakkor infrastrukturális szempontból is fontos lenne, hogy a kistérségek és nagyobb régiók ugyanolyan szinten legyenek, de sajnos ebben a román államvezetésnek komoly mulasztásai vannak.

Mátis Jenő: A 2010-es kétharmados győzelem után a második Orbán-kormány meghirdette a határok feletti nemzetegyesítést. Ezzel párhuzamosan a Kárpát-medencét, mint gazdaságilag összefüggő eurórégiót definiálta, és ennek alapján alkotta meg a kormányprogram gazdasági fejezeteit. Ez erdélyi szemmel azt jelenti, hogy az erdélyi gazdasági szereplők (vállalkozók, cégek, gazdák, farmok, egyetemek tanszékei, stb.) együttműködése a kárpát-medencei gazdasági szereplőkkel igen kívánatos, elvárt és hasznos. Az EU-ban zajló belső verseny a forrásokért, befolyásért, gazdasági növekedésért és profitért megköveteli, hogy a közép-kelet-európai országok közösen lépjenek fel Brüsszelben. A kárpát-medencei közös gazdasági tér ezt is jelenti. Történeti szempontból is léteztek – és ma is léteznek – azok a szálak, amelyek az infrastruktúrától a nyersanyag kitermelésig, a mezőgazdaságtól a szolgáltatásokig egységes régióként működtek és működnek a Kárpát-medencében.

Az ülésen említést tett a Mikó Imre Tervről. Mit gondol, milyen módon csatlakoztatható a magyar kormány elképzeléseihez az önök által elkészített gazdasági terv?

Mátis Jenő: Az EMNT a 2010-es kormányváltás után nagyon gyorsan felismerte, hogy milyen politikai és gazdasági irányváltások várhatóak. Ezért kezdeményeztük és készítettük el – magyar kormányzati háttértámogatással – Erdély integrált gazdaságfejlesztési tervét, a Mikó Imre Tervet. Még a magyar kormányt is megelőztük ezzel, hiszen az csak azt követően fogadta el a Wekerle Tervet, amely a kormány kárpát-medencei gazdaságfejlesztési stratégiáját tartalmazza. De a 2010-2014 közötti időszak a magyarországi gazdaság rendbetételéről szólt, a Nemzetközi Valutaalap „hazaküldéséről”, az adósságspirál megfordításáról, és a magyar gazdaság tartós növekedési pályára történő visszaállításáról. A belső megerősödés után, a harmadik Orbán-kormány rendelkezik olyan erőforrásokkal, amelyekkel a külföldi gazdaságfejlesztési terveket finanszírozni lehet. A Mikó Imre Terv képezheti az alapját az Erdélyre kidolgozandó operatív programoknak. A meghatározott tizenegy kitérés pont ma is érvényes, a tervezési módszertan aktuálisabb, mint valaha. Ezért ajánlottam fel azt a tapasztalatot és szakmai tudást az erdélyi gazdaságfejlesztési program kidolgozóinak, amely összegyűlt a Mikó Imre Terv írása közben.

Az ülésen megemlítette a Szent László Tervet, melyet nemrég Orbán Viktornak, Magyarország miniszterelnökének is átadtak Nagyváradon. Mit foglal magába ez a terv és milyen konkrét elképzeléseik vannak?

Zatykó Gyula: A már említett általános erdélyi gazdasági terv mellett, helyi szinteken is fontosnak tartjuk, hogy megtaláljuk az otthonmaradás alapjául szolgáló gazdasági boldogulás feltételeit. Ehhez szükséges az otthoni komfort-érzet kialakítása. Ennek érdekében állítottuk össze Nagyváradon azt a cselekvési tervet – a Szent László Tervet –, mely összefoglalja mindazon célkitűzéseinket, melyek elérése után egy élhetőbb városban lakhatunk. Fontosnak tartottuk kiemelni a magyar nyelvű beiskoláztatási hajlandóság megvizsgálását, a szakiskolák beindítását, a helyi magyar vállalkozások segítségét, a nyelvi jogokról és a magyar kultúra helyzetét.

Az Erdélyi Magyar Gazdák Egyesületeinek Szövetsége milyen módon járulhat hozzá a gazdaságfejlesztéshez és milyen módon vehet részt az erdélyi magyar gazdák érdekérvényesítésében?

Mátis Jenő: Az EMGE Szövetség az egyetlen olyan magyar mezőgazdasági érdekképviseleti szövetség, amely az öt létrehozó kistérségi egyesületek révén az egész Erdélyt és a Partiumot lefedi. Nálunk még mindig relatív magas a vidéken és a vidékből élő lakosság aránya. Az elmúlt több mint 20 évben senki nem foglalkozott az erdélyi magyar gazdák egységes, hatékony érdekképviseletével, pedig közben Románia EU-tag lett, egy elszigetelt csatlakozási tárgyalássorozat végén, melynek legnagyobb vesztese a mezőgazdaság lett. Másrészt eltelt már másfél hét éves EU-s finanszírozási ciklus, nagyon sok pályázati kiírással, amelyben az erdélyi gazdák szintén lemaradtak a versenyben. Az új helyzetben, a 2021-től tervezett EU-s Közös Agrárpolitikában (KAP) kiemelt szerepet szánunk a társulásoknak, szövetkezeteknek, klasztereknek. Ismerve a hazai gazdák ellenkezését a szövetkezetek irányába, az EMGE Szövetség egyik kiemelt feladata az erdélyi termelési és értékesítési szövetkezeti hálózat kiépítésének kezdeményezése és aktív részvételével történő támogatása.

A szakbizottsági ülésen felszólalt a külhoni magyar vállalkozók támogatása és az ehhez kapcsolódó hitelezés témájában is. Milyen javaslatokat fogalmazott meg?

Mátis Jenő: A külhoni magyar vállalkozások támogatása az alapja az összes külhoni gazdaságfejlesztési tervnek. De amíg Vajdaság és Kárpátalja nem EU-s ország része, ezért ott egyfajta stratégiát kell alkalmazni, addig Erdély, Felvidék, Drávaszög és Muravidék EU-s tagországban helyezkedik el. Itt kötnék a brüsszeli szabályok is, ellenben minden EU-s országban ott vannak a brüsszeli források. Én azt javasoltam, hogy Erdélyben a létező két, magyar közösségi tulajdonban levő mikrohitelintézetet kell több forrással ellátni, azért, hogy a helyi vállalkozóknak és gazdálkodóknak kedvezményes hitelek formájában támogatást tudjunk nyújtani az EU-s források lehívásához szükséges önrész biztosításához.

A tanácskozás során felhívta a figyelmet a határmenti településeken élők közlekedését igen komolyan akadályozó határátkelés problémájára. Milyen megoldási javaslataik vannak?

Zatykó Gyula: Április 7-től az Európai Unióban a szabad mozgási joggal rendelkező polgárok okmányait is ellenőrizni kell – mind belépéskor, mind pedig kilépéskor, valamint össze kell vetni őket a Schengeni Információs Rendszer (SIS), illetve az Interpol lopott vagy elveszett dokumentumok adatbázisával (SLTD), hogy a hatóságok meggyőződjenek arról, az illető nem jelent biztonsági, közrendvédelmi vagy közegészségügyi kockázatot az EU-ban. Ennek következtében – 2017 áprilisában – rendkívül súlyos helyzet alakult ki Magyarország és Románia közös határszakaszán. A szigorított határellenőrzés Magyarország kormányának döntése értelmében hat hónapra felfüggesztették. Ennek lejárta után, október 8-án, ismét életbe lépett a szigorított határellenőrzés. Becsülve a magyar kormány elkötelezettségét Magyarország és Európa védelméért, azt kérjük, hogy a naponta munkába járók érdekét is figyelembe véve, fogantatosítsanak olyan megoldást, mely egyszerre teszi lehetővé a naponta a határon átjárók gyors ellenőrzését és a biztonságot. Arra kérjük a magyar hatóságokat, hogy hozzanak létre egy-egy, csak az ingázók által használható ellenőrző sávot. Az ott áthaladó járműveket matrica különböztetné meg a többi autóstól, ezeket a matricákat pedig a helyi önkormányzatok engedélyével lehetne beszerezni. Ugyanakkor kérjük a hatóságokat, hogy a 450 kilométert kitevő román-magyar határszakaszon tegyék lehetővé a napi 24 órás átkelést a jelenleg alkalomszerűen, csak szombaton, működő pontokon.

A két általunk javasolt intézkedés visszaállítaná a szigorított ellenőrzés bevezetése előtti várakozási időt, ezáltal segítené a határon átnyúló vállalkozásokat, illetve a dolgozók ingázásának problémája is megoldódna.

Szót emelt az autópálya-hálózat kérdéskörében is.

Zatykó Gyula: Az autópályaépítés vagy annak elodázása annak az országnak a felelőssége, melyen keresztül áthalad az útszakasz. Éppen ezért ebben a kérdésben nem tud a magyar kormány sokat tenni, ők elhozzák az infrastruktúrális pontot (autópályát, modern vasúti vonalat stb.) a román határig, ahol aztán mindezeknek nem lesz mihez csatlakozniuk. Látnunk kell: ez az Erdélyben és a Partiumban élők kárára megy, hiszen a beruházók oda viszik a tőkét, ahol az infrastruktúra megfelelő. Ennek érdekében Bihar megyében az Erdélyi Magyar Néppárt és a Vállalkozók Szövetsége közösen szervez egy figyelemfelkeltő biciklis felvonulást a nem létező autópálya nyomvonal mentén – ezen akciónkról pedig a bizottsági ülésen résztvevőknek is beszámoltam.

Pilótaprojektként Erdélyben is beindul a magyar kormány gazdaságfejlesztő programja. Felajánlotta az EMNT és a Néppárt segítségét is. Mit jelent ez pontosan?

Mátis Jenő: Ahogy azt már más magyar kormányzati programok esetén is tettük, most az erdélyi gazdaságfejlesztési program kapcsán is felajánlottam az EMNT Demokratíaközpontok hálózatának segítségét. Elmondtam, hogy rendszerünk lefedi az egész Erdélyt és a Partiumot, és mivel nálunk, főleg vidéken, még nem olyan nagy a digitalizáció, valószínűleg nagyon sok konkrét adminisztratív ügyintézés papíralapon fog történni a pályázatok leadásának folyamatában. Ehhez az irodáink

megfelelő háttérrel biztosítanak. Ugyanakkor felajánlottam az EMNT és a Néppárt szakértőit, szakembereit is, szerte Erdélyben és a Partiumban, akik szakmai tudással és kiváló helyismerettel rendelkezvén nagyban hozzá tudnak járulni a program sikeres lebonyolításához.